

Remissvar

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2025-09-15

FI dnr 25-15137
(Anges alltid vid svar)

Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Ert dnr: Ju2025/00915

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) tillstyrker att det införs krav på anmälningsskyldighet för verksamhetsutövare med utökade ingripandemöjligheter för tillsynsmyndigheterna, men anser att det är bristfälligt att anmälningsskyldigheten endast är kopplad till kravet att ingå säkerhetsskyddsavtal, eftersom många verksamhetsutövare enbart identifierar skyddsvärden på de lägsta nivåerna.

FI avstyrker förslagen om införande av nya tvångsåtgärder. De föreslagna tvångsåtgärderna möter inte det beskrivna behovet och utredningen har inte heller motiverat var behovet kommer ifrån.

FI tillstyrker förslaget om att antalet register utvidgas vid en registerkontroll.

FI utvecklar nedan närmare sina synpunkter på betänkandet.

Synpunkter på förslagen

Statliga ingripanden i förfaranden som kan vara skadliga för Sveriges säkerhet (avsnitt 4)

FI anser att det är positivt att det införs krav på anmälningsskyldighet för verksamhetsutövare med utökade ingripandemöjligheter för tillsynsmyndigheterna. Det finns sannolikt ett mörkertal av exponeringar som inte kommit till tillsynsmyndigheternas kännedom, eftersom avtal ingåtts innan säkerhetsskyddslagen (2018:585) trädde i kraft.

FI konstaterar dock att vid exponering av och deltagande i säkerhetskänslig verksamhet på lägsta konsekvensnivå (ringa skada för Sveriges säkerhet), eller när tillgång ges till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen begränsat hemlig, ingår ofta en säkerhetsskyddsöverenskommelse och inte ett säkerhetsskyddsavtal. Eftersom många verksamhetsutövare enbart identifierar skyddsvärden på de lägsta nivåerna, kommer tillsynsmyndigheterna inte heller framöver få någon kännedom om dessa exponeringar, eftersom den föreslagna anmälningsskyldigheten endast är kopplad till kravet att ingå säkerhetsskyddsavtal. Tillsynsmyndigheterna får inte heller samma ingripandemöjligheter mot en sådan exponering. Som FI tidigare har framfört¹ vore det önskvärt med en översyn av säkerhetsskyddsregleringen i dessa delar, eftersom de nuvarande lättnaderna för verksamhet på lägsta skadenivå innebär att tillsynsmyndigheterna inte får tillgång till motsvarande information om sådan säkerhetskänslig verksamhet.

Förbättrade möjligheter att vidta åtgärder vid fara i dröjsmål (avsnitt 6)

Föreslagna tvångsåtgärder bör inte införas

FI anser att betänkandets beskrivning av FI:s tillsynsverksamhet inte överensstämmer med den tillsyn som myndigheten faktiskt bedriver. Tillsynen bedrivs i stor utsträckning genom att FI begär in information från verksamhetsutövarna och granskar dokument och processer i de egna lokalerna. I de fall fysiska möten äger rum sker det för att träffa individer eller för att ta del av information. Eftersom tillsynsverksamhetens arbetssätt inte är anpassat för de föreslagna tvångsåtgärderna skulle det krävas

¹ FI:s rapport *Redovisning av tillsynen på säkerhetsskyddsområdet*, 2024-09-27, FI dnr 24-5364.

omfattande resurser för att bygga upp en ny struktur. FI bedömer att det vore ineffektivt att avsätta resurser för en beredskap som, vilket även betänkandet noterar, endast skulle komma till användning i mycket begränsad uträkning.² FI avstyrker därför betänkandets förslag i denna del.

Om befogenheterna ändå införs

FI har inte den kunskap om hotaktörer som betänkandet synes förutsätta och saknar i dag underrättelser om exempelvis aktörer med koppling till främmande makt. Om lagstiftaren ändå anser att befogenheterna ska införas är det enligt vår uppfattning samordningsmyndigheterna som har kunskap om hotaktörer och som därmed har bäst förutsättningar att använda föreslagna tvångsåtgärder.

FI anser att det vore mest kostnadseffektivt att enbart några få tillsynsmyndigheter – samordningsmyndigheterna – får de föreslagna befogenheterna. På så sätt behöver inte alla tillsynsmyndigheter bygga om sin tillsyn. En sådan ordning skulle minska kostnaderna för samhället och bidra till en enhetlig tillämpning av tvångsåtgärderna i samtliga sektorer. En koncentration till färre myndigheter skulle därtill bidra till att bygga upp och bevara den specialistkompetens som krävs för att hantera befogenheterna på ett rättssäkert sätt. Dessutom skulle befogenheterna kunna användas gentemot samtliga verksamhetsutövare genom extraordinär tillsyn enligt 8 kap. 3 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). FI:s bedömning är att en sådan ordning skulle vara mer ändamålsenlig, eftersom tvångsåtgärder endast kommer att aktualiseras i mycket begränsad utsträckning.

Kronofogdemyndighetens verkställighet av beslut

Utredningen föreslår att verkställigheten av beslut i huvudsak ska ske genom Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten har dock uppgett att myndigheten behöver några dagars framförhållning för verkställighet. Därför ska Säkerhetspolisen kunna nyttjas vid fara i dröjsmål.

FI anser att det är oklart varför både Kronofogdemyndigheten och Säkerhetspolisen ska ha ansvar för verkställigheten. Eftersom utredningen själv bedömer att tvångsåtgärder bara kommer att aktualiseras vid fara i dröjsmål, framstår det som mer ändamålsenligt att Säkerhetspolisen ensam ges detta ansvar. Om båda myndigheterna ändå ska ha en roll bör lagstiftaren

² SOU 2025:42, s. 150.

tydliggöra i vilka situationer Kronofogdemyndigheten förväntas verkställa tvångsåtgärder och vad denna uppdelning tillför.

En mer ändamålsenlig och effektiv registerkontroll (avsnitt 7)

FI tillstyrker förslaget om att antalet register utvidgas vid en registerkontroll.

Finansinspektionen bedömer dock att det finns risk för kvarstående utmaningar med registerkontrollerna. Även om fler register kontrolleras kommer resultat i registerkontrollen inte att kunna verifieras mot vad som sägs under säkerhetsintervjun, eftersom grundutredning och registerkontroll inte utförs av samma myndigheter. FI instämmer i betänkandets bedömning om att det bör övervägas att införa ett klareringssystem med en myndighet som ansvarar för hela säkerhetsprövningen.³ Det bör i vart fall tillsättas en utredning som utreder frågan vidare. Utöver utmaningen med att verifiera uppgifter skulle även andra utmaningar med säkerhetsskyddsregelverket kunna omhändertas med ett klareringssystem, såsom att samma individ i dag måste säkerhetsprövas flera gånger mot olika befattningar eller mot varje nytt avrop som görs i ett avtal.

I förslaget till den nya bestämmelsen i 3 kap. 4 e § används begreppet *opålitliga*. Finansinspektionen anser att anmälningsplikten i stället bör avse personer som funnits *olämpliga*. På så vis inkluderas även situationer där det kommit fram sårbarheter och brister i lojalitet, vilket är ett vanligare förekommande skäl till att prövningar återkallas. Olämplighet är oftast enklare att objektivt fastställa än opålitlighet. Den bredare formuleringen underlättar bedömningar som annars kan leda till begränsningar i tillämpningen, vara svåra att kommunicera till den berörda personen samt ge svårigheter i samband med arbetsrättsliga avvägningar.

Synpunkter på konsekvensanalysen

Närmare om konsekvenserna av förslagen som rör statliga ingripanden i förfaranden som kan vara skadliga för Sveriges säkerhet (avsnitt 9.3)

Att omhänderta den nya sortens anmälningar kommer att kräva ytterliga resurser för tillsynsmyndigheterna. Den föreslagna ordningen medför inte

³ SOU 2025:42, s. 202.

enbart administrativa konsekvenser utan framför allt ett tillkommande analysarbete. Dessutom är det sannolikt att FI kommer att behöva ingripa mot vissa av förfarandena. FI:s tidigare bedömning om förslagets ekonomiska konsekvenser gäller alltså.⁴ Om förslagen genomförs utan tillskott av resurser riskerar FI:s nuvarande tillsyn och planerade aktiviteter att påverkas negativt.

Närmare om konsekvenserna av förslagen om åtgärder vid fara i dröjsmål (Avsnitt 9.4)

FI konstaterar att det inte presenteras någon beräkning av kostnaderna för förslaget om åtgärder vid fara i dröjsmål i betänkandet. Myndigheten delar inte betänkandets bedömning att åtgärderna inte skulle medföra några större kostnader för FI. FI har inte de resurser som skulle krävas för att bygga upp beredskapen för de föreslagna tvångsåtgärderna, som dessutom skulle komma att tillämpas i mycket begränsad utsträckning. Kostnaderna för detta kan inte hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser av förslagen om utvidgad registerkontroll (avsnitt 9.5)

FI anser att det är av stor vikt att det säkerställs att en utvidgad registerkontroll inte förlänger handläggningstiden för registerkontroller. FI noterar att även utredningen lyfter denna problematik.⁵

FINANSINSPEKTIONEN

Malin Alpen

Vikarierande generaldirektör

Ashtar Yakob

Senior jurist

I detta ärende har vikarierande generaldirektören Malin Alpen beslutat. Den seniora juristen Ashtar Yakob har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Erik Waernström deltagit.

⁴ SOU 2025:42, s. 307.

⁵ SOU 2025:42, s. 328.

Kopia till ju.L4@regeringskansliet.se